

VELSTAND 19. januar 2021

Finanspolitik i krigsgear er forsvarligt

Der er ingen modsætning mellem ansvarlighed og at investere os ud af krisen.

Kontakt

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

DEBATINDLÆG

Skrevet af

Erik Bjørsted

Cheføkonom

Jon Nielsen

Chefanalytiker

I den forgangne tid har der været en intens debat om regeringens syn på statsgæld. Det sker i kølvandet på et liveinterview med statsministeren søndag den 10. januar, hvor TV2's Troels Mylenberg spurgte, hvordan vi skal finansiere de mange coronahjælpepakker. "Det er en lidt gammeldags (...) måde at se det på," svarede Mette Frederiksen (S). "Jeg mener, at vi i Danmark har mulighed for at investere os ud af krisen".

Selvom de fleste er enige i om, at hjælpepakkerne har været en afgørende redningsplanke for økonomien, har statsministerens udtalelse fået borgerlige debattører til at anklage regeringen for [uansvarlighed](#). De [fremførte](#) blandt andet, at udtalelsen strider imod statsministerens [advarsel fra i sommers](#) om, at de store udskrivninger skal til at stoppe, og vi skal "tilbage i et spor, der er bæredygtigt og ansvarligt på den længere bane."

Men er der en modsætning mellem de to udtalelser? Og strider de mod gængs økonomi? Nej.

Finanspolitikens to gear

Helt grundlæggende har finanspolitikken et krisegear og et hverdagsgear.

I krisetider skal staten poste penge ud i økonomien for at holde liv i virksomhederne. I den situation skal staten grave dybt i lommerne. Selvfølgelig skal vi bruge de offentlige midler fornuftigt, men vi skal ikke være bange for at bruge penge. Omkostningen ved en dyb økonomisk krise i form af flere langtidsledige og destruktion af ellers levedygtigt kapitalapparat i virksomhederne er nemlig langt større end byrden fra den ekstra gæld. Hvis staten undlod at holde hånden under økonomien, ville det med stor sandsynlighed medføre lavere strukturel beskæftigelse, lavere produktionspotentiale og dårligere offentlige finanser på sigt.

I hverdagstider skal vi derimod tilrettelægge finanspolitikken efter, at der over tid skal være balance i budgettet. Vi skal ikke stifte gæld i det uendelige.

Når krisen løjer af, skal finanspolitikken altså skifte fra krisegæret til hverdagsgearet. Men det skal ikke gå for hurtigt. For så risikerer vi, at krisen trækker ud. Her har den internationale økonomistand lært af fejlene under finanskrisen.

Men hvad så med den statsgæld, vi har opbygget under krisen? Vanker der højere skatter, eller må vi leve med dårligere offentlig service?

Svaret er nej. Vi behøver hverken hæve skatterne eller skære i velfærden. Det skyldes, at de offentlige finanser er overholdbare på langt sigt. Ifølge Finansministeriet har vi en overholdbarhed på én procent af BNP, svarende til 23 milliarder kroner. Det betyder, at vi fra i morgen og i al evighed kan hæve de offentlige udgifter med 23 milliarder kroner hvert år uden at hæve skatterne. De offentlige finanser vil stadigvæk være holdbare.

Den gældsforøgelse, hjælpepakkerne medfører, svækker ifølge Finansministeriet den finanspolitiske holdbarhed med kun 0,05 procent af BNP, svarende til én milliard kroner. Så vi kan sagtens betale gælden tilbage uden at øge skatterne eller skære i velfærden.

Gæld vokser langsommere end væksten i økonomien

De meget lave renter betyder også, at gælden over tid kommer til at udgøre en mindre andel af vores indkomst, BNP.

Når renten er lavere end væksten i økonomien, som det har været tilfældet de senere år, vokser gælden målt i kroner mindre end BNP. Derfor udgør gælden år efter år en mindre andel af BNP – uden at staten betaler af på gælden. Dermed vil vi stille og roligt høvle af på gælden uden at skulle hæve skatterne.

Renterne vil formentlig stige igen, men det skal vi ikke være voldsomt bekymrede over. [Finansministeriet](#) forventer, at den offentlige nettogæld i 2022 vil være cirka nul – trods de mange hjælpepakker. Staten har altså lige store lån og aktiver. Vi kommer derfor ikke til at skubbe et kæmpe gældsbjerg foran os.

Statens lån tegner til at stige fra 33 procent af BNP til 42 procent under krisen. Det er meget lavt i internationalt sammenhæng. Men selv hvis statens lån var steget fra 133 til 142 procent, ville vi ikke skulle bekymre os om at hæve skatterne, hvis man [spørger IMF's tidligere cheføkonom](#), Olivier Blanchard, som har været med til at rykke økonomers syn på statsgæld. En stigning i statens lån fra 33 til 42 procent er derfor ikke bekymrende. Slet ikke, når staten har en nettogæld på nul.

Tilbage i hverdagsgear, når væksten har godt fat

Dermed ikke sagt, at vi bare kan blive ved med at stifte gæld. Når krisen er ovre, skal finanspolitikken som sagt tilbage i hverdagsgearet. Ellers kan gælden – ganske vist over mange år – stige til et niveau, hvor vi skal til at bekymre os om renterne, og hvor vi har færre frihedsgrader, når den næste krise rammer.

Men indtil væksten igen har fået godt fat i dansk økonomi, er der behov for hjælpepakker og stimuli for at få os ud af krisen. Det har statsministeren ret i.

Bragt af Børsen den 19. januar 2021